

Retouradres: Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
Mevrouw T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum
8 maart 2019

Onderwerp
Wijziging Wet
gemeentelijke schuld-
hulpverlening

Uw kenmerk

Ons kenmerk
MvH/RvZ/HS/bs/
ATR0533/2019-U023

Bijlage(n)

Geachte mevrouw Van Ark,

Op 21 februari 2019 is de voorgenomen wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening voor advies aan ATR voorgelegd. De wijziging moet het mogelijk maken om eerder en actief te signaleren als burgers in aanmerking komen voor schuldhulpverlening. Dat wordt gerealiseerd door gemeenten de taak te geven betalingsachterstanden van woningverhuurders, leveranciers van energie en drinkwater en zorgverzekeraars te gebruiken om uit eigen beweging hulp aan te bieden. Voor schuldhulpverlening is het van belang om zo vroeg mogelijk te beginnen, omdat schulden snel kunnen oplopen. Daarvoor wordt de wet aangepast zodat gemeenten de gegevens mogen ontvangen voor en gebruiken bij schuldhulpverlening. Het wetsvoorstel biedt een wettelijke grondslag voor het uitwisselen van gegevens over burgers met betalingsachterstanden voor huur, energie, water of zorgverzekering die een aanwijzing vormen dat die burger zijn schulden niet zal kunnen betalen of al niet meer betaalt. Als de schulden en betalingsachterstanden een bedreigende situatie voorspellen, zoals uitzetting uit de woning, stopzetting van levering van energie of water, of stopzetting van de zorgverzekering, kan de gemeente op basis van die signaleringen uit eigener beweging schuldhulp aanbieden.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het recht op huisvesting, een behoorlijke levensstandaard en toegang tot drinkwater zijn internationaal vastgelegde basisrechten. De vroegsignalering is bedoeld om in situaties die een bedreigende situatie voorspellen, zoals een gedwongen woningontruiming, beëindiging van de

Contact

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T (070) 310 86 66
info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water, of de opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering, schuldhulpverlening aan te bieden. Dat is noodzakelijk omdat de schuldenaren uit zichzelf pas veel later, als de problemen veel groter zijn, hulp gaan zoeken.

De noodzaak voor de wettelijke grondslag voor deze gegevensuitwisseling volgt uit de toestemmingseis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG vereist vrijwillige toestemming voor het uitwisselen van persoonsgegevens. De vraag is of schuldenaren die toestemming wel vrijwillig kunnen geven, gezien hun situatie. Daarom is een wettelijke grondslag noodzakelijk die in plaats komt van de toestemming.¹ Bovendien neemt deze grondslag de vertraging weg die wordt opgelopen bij het verkrijgen van toestemming.

Het college constateert dat nut en noodzaak van het wetsvoorstel voldoende zijn onderbouwd.

2. Minder belastende alternatieven

Het voorstel om verhuurder, energieleveranciers en zorgverzekeraars te verplichten om gegevens over betalingsachterstanden actief aan de gemeente te melden, is afgewogen tegen het alternatief om te wachten tot schuldenaren zelf hulp gaan zoeken. In de praktijk blijken zij dat pas veel later te doen. Dan zijn de problemen verergerd met hogere maatschappelijke kosten tot gevolg. Daarnaast is het alternatief afgewogen om minder, of andere, informatiebronnen te gebruiken voor de vroegsignalering. Die alternatieven leveren een minder goede signalering op, dan wel een grotere schending van de privacy. Daarmee wordt voldoende duidelijk toegelicht waarom is gekozen voor dit minst belastende alternatief dat effectief bijdraagt aan het doel van dit wijzigingsvoorstel te realiseren.

Het college constateert dat alternatieven voldoende zijn afgewogen.

3. Werkbaarheid

Het voorstel is dat gemeenten betalingsachterstanden mogen ontvangen en gebruiken vanaf twee maanden achterstand bij huur, drie maanden bij energie en drinkwater en vier maanden bij de zorgverzekering. Na zes maanden moet de gemeente de signaleringen verwijderen. Deze combinatie van verschillende termijnen voor de verplichte doorgave van betalingsachterstanden, het minimum van twee signaleringen, en het verwijderen van de signalen na zes maanden, kan mogelijk leiden tot het missen van signalen. Schuldenaren gaan heel verschillend om met betalingsverplichtingen. De ene maand betalen ze de huur niet, de volgende maand het water niet, en een andere maand betalen ze de energie niet. Dit wordt beïnvloed door rationele en irrationele factoren. Daarom kunnen de voorgestelde termijnen en de bewaartermijn onduidelijkheid veroorzaken bij schuldeisers en schuldenaren. Omdat schuldeisers verplicht worden om te melden dat ze de betalingsachterstand aan de gemeente zullen doorgeven, kan bij de schuldenaar de verwachting worden gewekt dat de gemeente 'er iets aan gaat doen'. Minder belastend voor schuldeisers en schuldenaren zou zijn als voor alle type betalingsachterstanden dezelfde termijnen worden gehanteerd en als de bewaartermijn in overeenstemming met de problematiek wordt gebracht.

¹ Artikel 6 van de AVG vereist dat minimaal aan 1 van de 6 vereiste grondslagen voor het verwerken van persoonsgegevens wordt voldaan. De eerste grondslag is toestemming van de betrokken persoon door een vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting. De derde grondslag is dat de gegevensverwerking noodzakelijk is voor het nakomen van een wettelijke verplichting. De andere grondslagen zijn hier niet van toepassing.

3.1 Het college adviseert om een uniforme termijn van te hanteren voor de verplichting om betalingsachterstanden door te geven en de bewaartermijn te verlengen tot 12 maanden.

Naast huurachterstanden kunnen ook achterstanden voor betalingen van hypotheeklen leiden tot executieverkoop van, en gedwongen uitzetting uit de woning. Uit de toelichting wordt niet duidelijk of vroegsignalering voor hypotheekbetalingen is overwogen, terwijl dit wellicht een goede voorspeller van problematische schulden kan zijn. Deze betalingsachterstanden kunnen mogelijk ook nuttig zijn bij de vroegsignalering, maar worden in de praktijk nog niet gebruikt. De registratie van hypotheekachterstanden bij de BKR zou daarvoor als basis kunnen dienen. Het in het voorstel opgenomen onderzoeksartikel biedt de ruimte voor deze mogelijkheid.

3.2 Het college adviseert om te onderzoeken hoe betalingsachterstanden voor hypotheeklen kunnen worden toegepast in de vroegsignalering.

4. Gevolgen regeldruk

ATR toetst de gevolgen voor de regeldruk normaliter als de verplichtingen worden vastgesteld in het wetsvoorstel. In dit geval hangt de regeldruk (mede) af van de vormgeving en nadere invulling in de nog uit te werken AMvB. Het college verzoekt om dat voorstel toe te sturen, opdat het kan beoordelen of de regeldruk goed in beeld is gebracht.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel over de consultatieversie van dit voorstel:

Het voorstel indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

Voorzitter

Secretaris